

B KULTTUURI • MIELIPIDE • TÄNÄÄN • MINNE MENNÄ • SARJAKUVA • RADIO & TV • SÄÄ

Katso kirjainta!

Fontit ympäröivät meitä. Päivälehdien museon uusi näyttely kertoo kirjaintyyppien historiasta ja käyttötarkoituksista. Ei ole sattumaa, että Toyota käyttää logossaan selkeää Helveticaa ja Vogue-lehti eleganttia Bodonia. *Ida Kukkapuro*

Kuvituksessa on käytetty useita eri tekstityyppejä. Suuri a-kirjain on nimeltään Sanomat. Se on HS:n käyttämä otsikkofontti. Taustalla olevassa leipätekstissä on käytetty kahdeksaa eri tekstityyppiä. Ylhäältä alas lukien: Publico, Helsingin, Helvetica, Sanomat, Times Roman, Avantgarde, TheAntiqua ja Big Caslon. Kaikkien pistekoko on yhdeksän pistettä.

► Jatkuu seuraavalla sivulla

KULTTUURI

a

HELVETICA Jokafirman fontti

KUN OSAA katsoa, Helvetican näkee kaikkialla. Muun muassa Panasonic, Tupperware, Toyota ja American Apparel käyttävät sitä logoissaan. Helveticasta on kirjoitettu useampia kirjoja ja tehty dokumenttielokuva.

Suosion selittää sen erinomainen luottavuus. Helvetica on tasapainoinen päätteetön groteski.

”Se kantaa informaatiota hyvin ja huokuu tiettyä järjestelmällisyyttä”, sanoo Bonnierin visuaalinen johtaja Tuomas Jääskeläinen.

Helvetican valitseminen on turvallisen ratkaisu. Kaupungilla näkemiensä kirjaintyyppien kuvaamista harrastava Jääskeläinen antaa esimerkin New Yorkista.

”Kun kaupungin metrolinjojen ilme yhdenmukaistettiin, valittiin fontiksi Helvetica. Se lisäsi matkustajien turvallisuuden tunnetta.”

Vuonna 1957 julkaistun fontin suunnittelivat sveitsiläiset Max Miedinger ja Eduard Hoffmann. Aikoinaan Helvetica herätti huomiota funktionaalaisella ja pelkistetyllä muodollaan. Fontti löytyy Applen tietokoneista ja Microsoftilla sen on korvannut samankaltainen Arial.

iPhoneissa on fonttina Helvetica.

Monen firman logo on tehty Helveticalla. Se on toimiva kirjaintyyppi.

a

BODONI Oikein käytettynä kaunis

BODONI on valittu maailman toiseksi kauneimmaksi antiikvaksi heti Garamondin jälkeen.

Bodonin eleganssi syntyy ohuiden ja paksujen viivojen suuresta kontrastista – muun muassa siitä syystä Vogue ja Emporio Armani käyttävät sitä.

”Niitä yhdistää pyrkimys hienosteeluun”, sanoo fonttien historiaan perehtynyt typograafikko Markus Itkonen.

Giambattista Bodoni suunnitteli kirjaintyyppiin 1790-luvulla. Sitten Bodonista on tehty kymmeniä eri versiota.

Bodonin viivojen suuren paksuusvaihtelun vuoksi sitä tulee käyttää harkitummin kuin muita kirjaintyyppiä.

”En käyttäisi sitä pitkiin teksteihin, enkä pienikokoisena. Ja negatiivisena, valkoisella tekstillä mustalla pohjalla, siitä tulee vaan sotkua”, sanoo Itkonen.

Kotikäyttöön turvallisia päätteellisiä kirjaintyyppiä ovat hänen mielestään muun muassa Garamond ja Minion.

”Minion on hyvä työhevonen 1990-luvun alusta. Se on monikäyttöinen, kaunis ja tilankäytöltään tehokas. Vaikkei Minion näytä kapealta, se on hiuksenhienosti tiiviimpi kuin monet muut antiikvat ja asettuu siksi kapealle palstalle kauniimmin.”

Bodonia suosii erityisesti muotiala.

Rock-bändin logossa törmäävät hienostelu ja anarkia.

a

COMIC SANS Suosikki ja inhokki

COMIC SANSIA vihataan niin paljon, että sitä vastaan on perustettu jopa boikottiryhmä.

Kirjainmuotoilija Saku Heinänen suhtautuu kirjaintyyppiin ymmärtäväisesti.

”Graafikko ei valitsisi sitä, mutta tavalliselle ihmiselle se erottuu joukosta humaania ja välittömänä. Se tuo lämpöä ja inhimillisyyttä esimerkiksi esitelmään.”

Heinäsen mielestä Comic Sans sopii tarkoituksiin, joissa teksti ei ole pitkä tai viesti vakava.

”Suklaapatukan kääreeseen tai päiväkodin viikkokirjeeseen. Onko lääkärin ok kirjoittaa kirje Comic Sansilla, on samanlainen kysymys kuin onko ok røyhtäistä palaverissa. Siinä puhutaan hyvästä mausta”, hän sanoo. Kirjaintyyppiin suunnitellut Vincent Connare otti siihen mallia muun muassa Batman-sarjakuvan tekstauksesta.

Jos haluaa luoda humaania vaikutelman, mutta välttää tunteita herättävää Comic Sansia, Heinänen suosittelee käyttämään esimerkiksi Lontoon metron Johnston-fonttia tai Gill Sansia.

”Vähiten Comic Sans aiheuttaa harmia pienessä koossa”, Heinänen sanoo.

Muokatusta Comic Sansista puuttuvat i-kirjaimen päätteet.

Jädelino Café

Italialainen artesaanijäätelö

Helsinkiläisen jäätelötehtaan sympaattinen ilme perustuu Comic Sansiin.

Graafikot Dave ja Holly Combs perustivat 2002 humoristisen boikottiryhmän, jonka monet ottivat tosissaan.

a

MAKER Tee-se-itse -fontti

KIRJAINTYYPPI voi olla myös tilaustyö. Kirjainmuotoilija Niklas Ekholm teki Makerin ensimmäiselle WÄRK:festille vuonna 2012. Muoto syntyi tukemaan urbaanin tee-se-itse-tapahtuman identiteettiä.

”Halusin viitata visuaalisesti työkaluihin ja eri tuottamisen tekniikoihin”, Ekholm kertoo.

Erityisesti kirjaimissa W, Ä, R ja K on pikseleitä muistuttava sahalaista. Tapahtuman logon ääriiviä muistuttaa tietokoneella ohjattavan CNC-jyrsimen jälkeä. Tunnistettava piirre ovat myös p- ja r -kirjaimissa olevat pyöreät muodot, jotka ovat täydellisiä ympyröitä.

Ekholm aloittaa suunnittelun miettimällä tunnelmaa.

”Jos rakenne perustuu kalligrafiaan, alan ensin hahmotella kirjaimen muotoa lyijykynällä ja piirrän muuttaman vedon tasateräisellä mustekynällä. Siirryn tietokoneelle, kun olen piirtänyt sanan, jossa on a-, e-, o-, n- ja s-kirjaimet. Niistä saa lähtökohdat muiden muotoihin.”

Ekholm pyörittää Juho Hiilivirran, Jungmyung Leen, Eero Pitkäsen ja Jaakko Suomalaisen kanssa Helsinki Type Studiota, pientä kirjainsuunnittelijoiden kollektiivia. Sen käsialaa ovat muun muassa kaikki SSAW-muotilehden fontit.

Tilaustyönä tehtyä fonttia on käytetty vain WÄRK:festin materiaaleissa.

Fonttisanastoa

- **Logo:** Vakiintunut tapa, jolla yrityksen nimi kirjoitetaan.
- **Ingressi:** Tekstin alussa oleva johdantokappale.
- **Leipäteksti:** Varsinainen teksti erotuksena otsikoista.
- **Antiikva:** Serif eli päätteellinen kirjaintyyppi. Kirjaimet seisovat ikään kuin ohuen jalustan päällä, ja kirjaimen eri osissa on paksuuseroja. Käytetään usein leipätekstissä.
- **Groteski:** Sans serif eli päätteetön kirjaintyyppi, jossa ei ole paksuuseroja. Käytetään usein otsikoissa.

Tunnetko tyypin?

Kirjaintyyppien merkkinen maailma -näyttely Päivälehdessä museossa 31. elokuuta asti.